

EEN BREDE BLIK

Evaluatie Brede Almeerse Scholen 2007 – 2010

Mei 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	5
1. Vraagstelling en uitvoering	6
1.1 Vraagstelling van de gemeente	6
1.2 Uitvoering van de evaluatie	6
2. De brede school in de gemeente Almere	7
2.1 De brede school in Almere	7
2.2 Visie en uitgangspunten	7
2.3 Brede schoolbeleid 2008 - 2011	7
2.4 Brede scholen in Almere	8
3. Regierol bij de gemeente	10
3.1. Definiëring van de regierol	10
3.2. Regie: eindproduct en tevredenheid	10
3.3. De afstemmingsstructuur	10
3.4. Regie en uitvoering	11
4. Initiatief ontwikkeling van een brede school vanuit het werkveld	12
4.1. Brede scholen als initiatiefnemer	12
4.2. Professionalisering	12
4.3. Successen en knelpunten	14
4.4. Toerusting voor doorontwikkeling	17
5. Objectieve beoordeling van de kwaliteit: Keurmerk Brede Almeerse Scholen	18
5.1. Stand van zaken	18
5.2. Ervaringen met het keurmerk	19
5.3. Vragen met betrekking tot het keurmerk	20
5.3.1. Is door de invoering van het keurmerk een bijdrage geleverd aan de verhoging van het kwaliteitsniveau van de brede scholen?	20
5.3.2. Geeft het keurmerk de brede scholen voldoende richtlijnen en houvast voor hun verdere ontwikkeling?	20
5.3.3. Worden de adviezen uit de keurmerkrapporten voldoende benut door de brede scholen voor hun doorontwikkeling?	20
6. De Lokale Educatieve Agenda 2008-2012 en de brede school	21
6.1. LEA	21
6.2. Brede school en de LEA	22
6.3. Aan welke LEA-doelen werken brede scholen mee of kunnen brede scholen meewerken?	23
7. Toekomst	25
7.1 Doelen en resultaten voor de toekomst	25
7.2 Perspectief medio 2013	25

8.	Conclusies	26
8.1.	Regierol van de Gemeente	26
8.2.	Initiatief bij het veld	26
8.3.	Gebruik van het Keurmerk	27
8.4.	Brede School en de LEA	27
9.	Aanbevelingen	28
9.1.	Behoud wat goed is en borg dat	28
9.2.	Regierol van de gemeente	28
9.3.	Initiatief bij het veld	28
9.4.	Keurmerk	29
9.5.	Brede school en de LEA	29
	Bijlage 1 Lijst geïnterviewde personen	30
	Bijlage 2 Aanbevelingen over de werkplannen	31
	Bijlage 3 Afstemmingsstructuur brede scholen	32
	Bijlage 4 Literatuurlijst	35

Samenvatting

De gemeente Almere heeft OOG onderwijs en jeugd gevraagd om een kwalitatieve evaluatie uit te voeren van het brede schoolbeleid. OOG heeft daartoe brede schoolregisseurs, vertegenwoordigers van de participerende organisaties en de wethouder geïnterviewd en documentenonderzoek gedaan. Centraal stonden de vragen hoe de in 2007 vastgestelde kaders hebben uitgewerkt, wat de successen en knelpunten van de brede scholen zijn en in welke richting de brede scholen zich kunnen doorontwikkelen. De gesprekken en interviews, die mede de basis vormen voor deze evaluatie hebben plaatsgevonden in de periode december 2009 – februari 2010.

De kaders hebben goed uitgewerkt. De kaders van het brede schoolbeleid zijn:

- regie bij de gemeente;
- initiatief in het veld, bij de brede scholen zelf en
- objectieve beoordeling van de kwaliteit middels een keurmerk.

Uit de evaluatie blijkt dat betrokkenen over het algemeen tevreden zijn over de wijze waarop de gemeente uitvoering geeft aan de regie. Er is een duidelijke overleg- en afstemmingsstructuur.

De keuze om het initiatief voor het starten en ontwikkelen van een brede school bij de brede scholen zelf te leggen is een succesvolle strategie geweest. Brede scholen voelen zich initiatiefnemer van en verantwoordelijk voor hun eigen brede school. Er wordt niet gewerkt vanuit één model maar elke brede school kan naar gelang de vraag en situatie van kinderen en ouders tot een eigen karakter komen.

De introductie van het Keurmerk Brede Almeerse Scholen wordt als een positieve ontwikkeling gezien. Er is een breed draagvlak voor dit instrument. Het keurmerk wordt ervaren als een kwaliteitsimpuls.

Belangrijke randvoorwaarden zijn goed geregeld en worden door alle partijen positief beoordeeld:

- a. er is een overzichtelijke en weinig bureaucratische structuur met daarin duidelijke verantwoordelijkheden voor de betrokken partijen;
- b. er is een kwaliteitskeurmerk dat duidelijkheid geeft over de verwachte basiskwaliteit;
- c. met de invoering van het keurmerk is er een helder subsidie-instrument tot stand gekomen;
- d. er is inhoudelijke ondersteuning beschikbaar voor de brede scholen in de vorm van een stedelijk consulent die aanspreekbaar is voor alle partijen en die een belangrijke rol vervult in kennisdeling en informatieverspreiding en
- e. er zijn gemeentelijke middelen om uitvoering te geven aan het brede schoolprogramma per locatie.

Veel enthousiasme en een grote inzet. Er wordt met veel enthousiasme gewerkt in de brede school en de samenwerking tussen verschillende partijen loopt over het algemeen naar tevredenheid. Gedrevenheid van professionals speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van brede scholen in Almere.

Succesvolle activiteiten. Op veel locaties worden succesvolle activiteiten voor kinderen uitgevoerd. De zogenaamde dagarrangementen nemen daarbij een speciale

positie in. Met deze dagarrangementen wordt een belangrijke groep van kwetsbare kinderen bereikt.

Gebrek aan samenhang in planvorming. Voor de jaarplannen en -verslagen van de brede scholen wordt een verbeter slag aanbevolen. Kwaliteitsverbetering is onder meer nodig bij het formuleren van doelstellingen en het uitwerken van de aanbevelingen uit de keurmerkrappen.

Met de huidige faciliteiten kunnen de brede scholen zich doorontwikkelen. Het verdient aanbeveling om daar bewust richting aan te geven vanuit de vragen: waar willen wij als brede school, als verantwoordelijke besturen en als lokale overheid over 4 jaar staan? Wat willen we bereikt hebben?

De gemeente wordt geadviseerd duidelijkheid te scheppen over beoogde effecten. Door in overleg met de betrokken partijen gewenste effecten met bijbehorende indicatoren te formuleren kan een verdieping gerealiseerd worden in de ontwikkeling van de Almeerse brede scholen. Daarbij kan er een relatie gelegd worden met thema's uit de Lokaal Educatieve Agenda.

Regie op afstand? De vraag is of de gemeente zich in de toekomst zou moeten gaan beperken tot bestuurlijke regie. De uitvoeringsregie zou in dat geval bij de bestuurlijke vertegenwoordigers komen te liggen. Het huidige afstemmingsoverleg zou dan omgevormd kunnen worden tot stedelijke stuurgroep.

Inleiding

De gemeente Almere heeft OOG onderwijs en jeugd gevraagd om een kwalitatieve evaluatie uit te voeren van de brede school. Dit rapport doet daar verslag van. De gesprekken en interviews, die mede de basis vormen voor deze evaluatie hebben plaatsgevonden in de periode december 2009 – februari 2010.

Hoofdstuk 1 beschrijft de opdracht en de wijze waarop OOG onderwijs en jeugd die heeft uitgevoerd. Hoofdstuk 2 gaat in op de brede school in Almere: definitie, uitgangspunten, het beleid voor de periode 2008 - 2011, een overzicht van de kernpartners van de tien brede scholen. Hoofdstuk 3 gaat in op de regierol van de gemeente. Hoofdstuk 4 gaat in op de verschuiving van het initiatief naar de brede school. Hoofdstuk 5 besteedt aandacht aan het gebruik van het Keurmerk Brede Almeerse Scholen. Hoofdstuk 6 gaat in op de vraag wat de bijdrage kan zijn van de brede school aan de Lokale Educatieve Agenda 2008 - 2012. Hoofdstuk 7 schetst de toekomst van de brede school, zoals die door een aantal betrokkenen naar voren is gebracht. Hoofdstuk 8 bevat de conclusies en hoofdstuk 9 de aanbevelingen.

Wij bedanken alle mensen, die hebben meegewerkt aan de gesprekken en interviews. Wij hebben de openheid van iedereen zeer op prijs gesteld. Wij bedanken de gemeente Almere in de persoon van mevr. Bettina van Pienbroek, die ons voorzien heeft van alle documenten die wij nodig dachten te hebben en voor de feedback op de eerste concepten. Wij hopen met deze evaluatie de ontwikkeling van de brede school in Almere een stap vooruit te helpen.

OOG onderwijs en jeugd
Drs. Gerard van de Burgwal
Karin van der Arend

1. Vraagstelling en uitvoering

In dit hoofdstuk wordt de vraagstelling van de gemeente beschreven alsmede de wijze waarop de evaluatie door OOG onderwijs en jeugd is uitgevoerd.

1.1 Vraagstelling van de gemeente

De door de gemeente Almere gevraagde evaluatie richt zich op de onderwerpen, die zijn vastgelegd in het Raadsbesluit van 5 juli 2007:

- de regievoering door de gemeente;
- het initiatief voor de uitvoering bij de (aanstaande) brede scholen te leggen en
- een objectieve beoordeling van de kwaliteit met behulp van het Keurmerk Almeerse Brede Scholen te laten uitvoeren.

Het betreft hier een evaluatie van de uitvoering van de voornoemde beleidsafspraken. Het zal gaan om een kwalitatieve evaluatie. In de evaluatie van de brede school in de gemeente Almere gaat het om de beantwoording van de volgende vragen:

- hoe hebben de afspraken uitgewerkt;
- kunnen de brede scholen zich goed verder ontwikkelen onder dit beleid en met de huidige instrumenten en
- en wat zijn mogelijke belemmeringen en knelpunten?

De evaluatie zal worden voorzien van een advies met betrekking tot de houdbaarheid van de afspraken en een advies gekoppeld aan de mogelijke belemmeringen en knelpunten.

Vervolgens is daar de onderstaande vraag door de gemeente Almere aan toegevoegd:

- hoe kunnen de brede scholen de Lokaal Educatieve Agenda 2008 - 2012 versterken?

1.2 Uitvoering van de evaluatie

OOG onderwijs en jeugd heeft uitvoering gegeven aan deze opdracht door het voeren van gesprekken met een doorsnede van betrokken bestuurders en professionals (zie de lijst van geïnterviewden), door bestudering en analyse van relevante documenten (zie het betreffende overzicht) en door de relatie te leggen met een aantal landelijke ontwikkelingen. Dat laatste werd noodzakelijk geacht, omdat de vraag aan de orde is op welke wijze de doorontwikkeling van de brede school in Almere plaats kan vinden. Tot de relevante documenten behoren beleidsdocumenten van de gemeente, de werkplannen 2009 en 2010, de evaluaties en de keurmerkrapporten. Tevens is bij de uitvoering van de evaluatie gebruik gemaakt van een deel van de informatie die naar voren kwam tijdens de beide werkconferenties over de brede school in november 2009.

2. De brede school in de gemeente Almere

Dit hoofdstuk gaat in op de omschrijving van de brede school zoals die in Almere wordt gehanteerd, het gemeentelijk beleid; geeft een korte beschrijving van de tien brede scholen en beschrijft hoe de kaders van de gemeente zijn uitgewerkt.

2.1 De brede school in Almere

Op de website van de gemeente Almere is de onderstaande omschrijving van de brede school te vinden: "Voor Almere is een brede school een samenwerkingsverband tussen verschillende organisaties die niet noodzakelijk in hetzelfde gebouw zitten. Een basisschool werkt samen met bijvoorbeeld een kinderopvangorganisatie en een cultuurorganisatie. Ze hebben hierover schriftelijke afspraken gemaakt en maken samen een jaarwerkplan. Schooltijden en naschoolse activiteiten sluiten goed op elkaar aan. Feesten worden vaak gezamenlijk gevierd, projecten gaan na schooltijd verder op de naschoolse opvang.

Een Almeerse brede school verzorgt activiteiten voor kinderen, onder en na schooltijd. Bijvoorbeeld een sportinstuif, een cursus website bouwen of een kookclub. Deze activiteiten sluiten zoveel mogelijk aan bij de behoefte in de buurt en de wensen van kinderen (en ouders). Via een zogenaamde activiteitenladder worden de kinderen en de ouders geïnformeerd over het aanbod. Een paar brede scholen hebben daarnaast nog een huiskamer waar de kinderen voor- en na schooltijd terecht kunnen. Dit noemen we dagarrangementen. Ouders betalen een bijdrage voor de activiteiten en voor de huiskamer." (zie www.almere.nl/bredeschool).

2.2 Visie en uitgangspunten

De gemeente heeft aangegeven in haar beleid voor 2008-2011 dat de visie en uitgangspunten zoals die geformuleerd zijn in 2004 onverkort van toepassing zijn (zie *Op weg naar samen. Brede Schoolontwikkeling Almere, januari 2004*). De uitgangspunten sluiten in belangrijke mate aan op het beleid zoals dat voor 2008-2011 is geformuleerd. Als de uitgangspunten van toen nog gelden, dan wordt van de brede school het volgende verwacht:

- a. stimuleert de individuele ontwikkeling van kinderen;
- b. bevordert actieve deelname van kinderen, ouders en andere buurtgenoten aan de maatschappij;
- c. vergroot de sociale competenties van kinderen;
- d. stimuleert de sociale cohesie in de buurt of wijk, waarbij de ondersteuning van de ouders gezien wordt als middel om kinderen te ondersteunen en niet als doel op zich;
- e. bevordert de veiligheid van kinderen in hun leefomgeving en
- f. stimuleert een regelmatige dagindeling.

In de uitgangspunten wordt ook de relatie gelegd met het onderwijskansenbeleid maar ziet de brede school niet als exclusief domein daarvoor. De brede school in Almere is er uitdrukkelijk voor alle kinderen.

2.3 Brede schoolbeleid 2008 - 2011

De visie en uitgangspunten van het brede schoolbeleid, zoals genoemd in "Op weg naar samen", zijn nog steeds geldig. Ten behoeve van de beleidsperiode 2008-2011 is een aantal wijzigingen en aanscherpingen geformuleerd (zie de notitie brede schoolbeleid 2008-2011, d.d. 27 juni 2007):

- a. het initiatief voor de ontwikkeling van een brede school dient vanuit het werkveld te komen;

- b. de inhoudelijke invulling van de brede school komt eveneens uit het werkveld. De invulling is gebaseerd op een peiling/analyse van de behoeftes van kinderen, ouders en bewoners uit de buurt;
- c. de binnen de brede school georganiseerde activiteiten zijn breed toegankelijk (niet alleen voor de kinderen/ouders van de brede school, maar voor alle kinderen/bewoners in de wijk), en worden breed kenbaar gemaakt in de buurt;
- d. de kwaliteit van de brede scholen wordt beoordeeld aan de hand van een keurmerk;
- e. de beoordeling van de kwaliteit zal in handen zijn van een onafhankelijke organisatie;
- f. de gemeente heeft de regierol over het brede schoolbeleid en
- g. de gemeente beschikt het brede schoolbudget conform het voorstel kwaliteitskeurmerk.

2.4 Brede scholen in Almere

Er zijn in de gemeente Almere tien brede scholen: de Zevensprong, Caleidoscoop, Letterland, de @rchipel, de Bouwmeester, de Wierwinde, het Vlechtwerk, het Meesterwerk, Stedenwijk, en de Compositie. Elke brede school bestaat uit een aantal kernpartners.

Brede School	Kernpartners
Zevensprong	Obs Zevensprong, De Schoor ¹ (welzijnswerk), uk kinderopvang
Caleidoscoop	Obs Caleidoscoop, uk kinderopvang, De Schoor (welzijnswerk *) en Joymere (tennisvereniging/ sport)
Letterland	Obs Letterland, De Schoor (welzijnswerk), uk kinderopvang (buitenschoolse opvang)
@rchipel	Obs de @rchipel, De Schoor (welzijnswerk), de Kunstlinie (tot 1 jan. 2010) en de Openbare bibliotheek
Bouwmeester	Obs de Trinoom, obs de Piramide, obs de Manse, De Schoor (welzijnswerk), Speel-Mere (buitenschoolse opvang)
Wierwinde	Obs de Wierwinde, De Schoor (welzijnswerk)
Vlechtwerk	Oecumenische bs Het Drieluik, oecumenische sbo-school De Klimop, Partou (kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang), De Schoor (welzijnswerk),
Meesterwerk	Obs Het Meesterwerk, De Schoor (welzijnswerk), La Luna (kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang)
Stedenwijk	Obs Waterlandschool, obs Flevoschool, rkbs De Delta, De Schoor (welzijnswerk *), Echnaton (voortgezet onderwijs)
Compositie	Obs De Compositie, uk kinderopvang (buitenschoolse opvang en een kinderdagverblijf) en La Luna (buitenschoolse opvang en een kinderdagverblijf), De Schoor (welzijnswerk *)

¹ Welzijnswerk van de Schoor levert:

- alle brede scholen minimaal één peuterspeelzaal (De Bouwmeester heeft er twee);
- op twee van de tien brede scholen een buurt/activiteitscentrum (Vlechtwerk en Stedenwijk);
- op twee van de tien brede scholen dagarrangementen (Stedenwijk en Wierwinde);
- jeugd- en jongerenwerk (in de aandachtswijken, zeven van de tien brede scholen staan hierin, met uitzondering van Caleidoscoop, Letterland en Vlechtwerk) en
- buurt /opbouwwerk (met name in de aandachtswijken).

De kern van de brede school wordt gevormd door vijftien basisscholen, de stedelijke welzijnsstichting en vier organisaties voor kinderopvang. De belangrijkste werksoorten zijn het peuterspeelzaalwerk en kinderdagopvang in de voorschoolse periode, het onderwijs, de buitenschoolse opvang, naschoolse activiteiten en de op de buurt gerichte activiteiten.

3. Regierol bij de gemeente

De gemeente voert de regie over de ontwikkeling van de brede school in de gemeente Almere. In dit hoofdstuk wordt ingegaan de volgende vragen:

1. Wordt met deze regie en regisseur het beste eindproduct gehaald? Zijn de brede scholen en organisaties tevreden over het feit dat de regie bij de gemeente ligt?
2. Voldoet de afstemmingsstructuur volgens de organisaties?
3. Sluit de regie goed aan op de uitvoering? Bieden werkplannen en jaarverslagen de gemeente voldoende informatie om te sturen op de doorontwikkeling van het beleid?

3.1. Definiëring van de regierol

De gemeente heeft hiervoor een aantal instrumenten: het beleidskader, het keurmerk, de subsidie en de inzet van de stedelijk consulent. Daarnaast ontvangt de gemeente de meerjarenplannen, de jaarlijkse werkplannen en de evaluatie. In de gemeente bestaat voorts een afstemmingsoverleg van de belangrijkste partners van de brede school. De uitvoering van de brede school is geheel op niveau van de afzonderlijke locaties neergelegd; de subsidiëring is gekoppeld aan het toewerken naar of hebben van het keurmerk; er wordt afgestemd op bestuurlijk niveau; voor de locatie is een managementstructuur en de ondersteuning is geregeld via de stedelijk consulent.

3.2. Regie: eindproduct en tevredenheid

Het feit dat de bestuurlijke regie bij de gemeente ligt, wordt de facto door geen van de betrokken partijen betwijfeld. Uit de gesprekken blijkt dat partijen, met uitzondering van de Stichting Prisma, tevreden zijn over de wijze waarop de gemeente die regierol uitvoert.

De vraag of met deze regie en deze regisseur het beste eindproduct wordt gehaald is niet te beantwoorden. Een antwoord is alleen maar mogelijk als er andere modellen naast worden gezet en ook daadwerkelijk worden uitgevoerd én door de regie in Almere te vergelijken met andere gemeenten

3.3. De afstemmingsstructuur

Voor de meeste partijen is de afstemmingsstructuur (zie bijlage 3) geen punt van discussie. Wanneer het gaat om de structuur op het uitvoerende niveau, fungeert er op elke locatie een stuurgroep en voor de uitvoering is een managementteam geformeerd. Dat betekent dat er heldere lijnen zijn en dat ook de besluitvorming op een transparante wijze is georganiseerd. Belangrijk is dat elke brede school inmiddels een convenant heeft van de samenwerkende partijen, waarin duidelijk wordt aangegeven wie welke taken en verantwoordelijkheden heeft. Deze structuur wordt door betrokkenen in het veld als positief gewaardeerd.

De meeste partijen kunnen zich vinden in het stedelijke afstemmingsoverleg. De aanwezigheid van het stedelijke afstemmingsoverleg, waar de kernpartners in zijn vertegenwoordigd en die in staat is beleid te vertalen in uitvoering en bij te dragen aan oplossingen voor knelpunten, wordt als positief beoordeeld. De Stichting Prisma ervaart dat niet op deze manier. Zij is van mening dat dit overleg te vrijblijvend en te weinig richtinggevend is.

3.4. Regie en uitvoering

Sluit de regie goed aan op de uitvoering? Bieden werkplannen en jaarverslagen de gemeente voldoende informatie om te sturen op de doorontwikkeling van het beleid?

Planningsinstrumenten

Tot de planningsinstrumenten worden gerekend: het meerjarenplan en het jaarlijkse werkplan i.c. activiteitenplan. Uitgaande van een duidelijke samenhang tussen beiden en een samenhang met de adviezen vanuit het verleende keurmerk, gaat het hier om dé belangrijkste instrumenten waarmee richting kan worden gegeven aan de specifieke invulling van het programma van elke brede school.

Voor één of meerdere (meer)jarenplannen gelden de volgende observaties:

- a. er ontbreekt een beeld van de wijk, cijfermatig onderbouwd, waarin de school staat en hoe de school inspeelt op de risicofactoren van de wijk;
- b. de doelstellingen van de brede school zijn niet SMART geformuleerd en is niet duidelijk welke (sub)doelstellingen in 2010 worden nagestreefd;
- c. er is geen logische relatie tussen de voorgestelde activiteiten, de (sub)doelstellingen en de meetbare effecten;
- d. er is geen duidelijke relatie tussen de (gevraagde) financiële middelen en de beoogde doelen of effecten;
- e. er ontbreekt een beschrijving van meetbare resultaten en de effecten gekoppeld aan verantwoordelijkheden van de deelnemende organisaties;
- f. er is geen inzicht in welke aanbevelingen van de keurmeester worden opgepakt, welke niet en waarom, alsmede de wijze waarop;
- g. de wijze waarop de verschillende partners in de brede school samenwerken en hoe de onderlinge afstemming plaatsvindt, is niet duidelijk;
- h. er ontbreekt een duidelijke opbouw volgens een overeenkomstig format, goed leesbaar voor de betrokken professionals, zo beknopt mogelijk en qua presentatie zorgvuldig. Het is immers ook een visitekaartje.

Het noodzakelijk om de vastgestelde tekortkomingen op te lossen en zo de kwaliteit en bruikbaarheid te verbeteren.

Verantwoording

De verantwoording bestaat uit een jaarverslag per brede school. De jaarverslagen zijn over het algemeen een ongetwijfeld goede weergave van wat er gebeurd is in een brede school. Een keurige opsomming, soms conform het werkplan en als niet, dan wordt toch over de belangrijkste onderdelen van het werkplan gerapporteerd aangevuld met zaken die daarnaast van belang zijn.

4. Initiatief ontwikkeling van een brede school vanuit het werkveld

Een van de veranderingen in het beleid van de afgelopen jaren is dat in tegenstelling tot de vorige periode, waarin de brede school vooral van bovenaf invulling kreeg, nu het uitgangspunt is dat de brede school veel meer van onderaf invulling krijgt. Dat leidt tot de volgende vragen:

1. Zijn de brede scholen met de invoering van dit kader in de rol gekomen van initiatiefnemer?
2. Vinden brede scholen dat ze de laatste jaren een professionaliseringsslag hebben gemaakt?
3. Wat zijn de successen van de brede scholen? En wat zijn hun knelpunten?
4. Zijn de brede scholen met de huidige faciliteiten voldoende toegerust om zich verder te kunnen ontwikkelen?

4.1. Brede scholen als initiatiefnemer

Deze beleidsverandering is tot stand gekomen nadat er reeds een aantal brede scholen op de 'oude' manier tot stand waren gekomen. Bij de start van de nieuwe beleidsperiode waren er zeven brede scholen: Almere Haven, Stedenwijk, De Archipel, Het Meesterwerk, De Compositie en waren er twee in de opstartfase, te weten Het Vlechtwerk en Letterland. Sindsdien zijn er onder het nieuwe beleid nog drie brede scholen bijgekomen, te weten De Zevensprong, Caleidscoop en De Bouwmeester.

De verandering van beleid waarbij brede scholen zelf initiatiefnemer zijn heeft tot twee samenhangende effecten geleid:

- a. in de brede school is vooral een gevoelde verantwoordelijkheid ontstaan van de direct betrokken partijen op de werkvloer. Er is draagvlak voor gezamenlijk gemaakte afspraken. Dat komt ook naar voren in de gevoerde gesprekken;
- b. de ontwikkeling van de brede school speelt zich niet meer af in de sfeer van "omdat de gemeente het wil". De betrokken partijen zowel bestuurlijk als in de uitvoering zijn primair verantwoordelijk.

4.2. Professionalisering

Zou je nu kunnen stellen dat de brede scholen in Almere de afgelopen jaren een professionaliseringsslag hebben gemaakt? Gevoelsmatig vinden de meeste partners dat zeker. Dat wordt ten dele ook bevestigd door het keurmerk. Er is sprake van een gezamenlijke visie en ook de multidisciplinaire samenwerking scoort hoog. Dat zijn indicaties van de professionaliteit van partijen, die met elkaar samenwerken. Er is het voordeel van een beperkt aantal partners, dat hierbij ongetwijfeld bij helpt. Toch zijn hier kanttekeningen bij te maken. In de werkplannen krijgt (gezamenlijke) deskundigheidsbevordering nog weinig aandacht en een onderdeel van professionalisering, het zichtbaar maken van resultaten, kan duidelijk beter.

Werkplannen en jaarverslagen

De invulling van (meer)jarenplannen dient gebaseerd te zijn op een peiling en analyse van de behoeftes van kinderen, ouders en bewoners uit de buurt. Afgaande op de werkplannen is dit ten dele uitgevoerd. Een enkel werkplan bevat omgevingsinformatie over de samenstelling van de wijk, kenmerken van kinderen en ouders.

In een aantal jaarverslagen wordt ook gerapporteerd over initiatieven waarin ouders, buurtbewoners en kinderen bevroegd worden. Alle betrokken partijen kennen hun kinder- en ouderpopulatie in principe goed. Er worden veel signalen opgevangen door de professionals, hetzij zelf direct hetzij door contacten met andere professionals zoals vanuit de jeugdgezondheidszorg, de politie, welzijnswerkers. Daarmee wordt een gedeeltelijk intuïtieve en gedeeltelijk feitelijke onderbouwing geleverd van vragen en behoeftes van kinderen, ouders en de omgeving.

Het is wenselijk om die vragen te onderbouwen met peilingen en goede analyses. Dat kan gekoppeld worden aan het meerjarenplan en eventueel tussentijds op basis van specifieke signalen, wanneer de kernpartners vinden dat zij informatie nodig hebben. Ook de gemeente kan hierin een rol vervullen. Zij verzamelt informatie, waarvan het van belang is dat die aan partners in de brede school beschikbaar wordt gesteld. Een voorbeeld daarvan is de onderbouwing van de integrale wijkaanpak voor De Wierden.

Uit werkplannen en evaluaties valt niet te achterhalen welke inzet de organisaties nu zelf plegen. In de huidige plannen worden alleen de middelen opgenomen die men ontvangt vanuit de stedelijk subsidie.

Doelen van de brede scholen

Om de resultaten te kunnen beschrijven zijn de doelen onderzocht die de afzonderlijke brede scholen zich gesteld hebben. Dat onderzoek is gebaseerd op de werkplannen 2009 en 2010 en het jaarverslag 2008. Wij concluderen dat de doelstellingen over het algemeen weinig concreet en meetbaar zijn. Veelal is het doel 'de ontwikkelingskansen' te vergroten. Dit is een niet te meten doelstelling. Deze doelstelling wordt in de praktijk vooral afgemeten aan de omvang en het type aanbod van activiteiten. Een paar voorbeelden van andere weinig concrete doelstellingen:

- met behulp van de brede scholen moeten de wijk en de school meer op elkaar betrokken worden;
- de brede school draagt bij aan het verbeteren van de positie van kinderen in achterstandsituaties;
- de brede school biedt duidelijke normen en waarden welke invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen;
- de brede school is het bruisend centrum voor kinderen uit de buurt in de leeftijd van 0 - 13 jaar;
- het welzijn waarborgen van de diverse doelgroepen en instellingen binnen de wijk en zorg dragen voor wijkintegratie.

Dit zijn over het algemeen doelstellingen waarvan de effecten niet te meten zijn. Er worden echter ook doelen benoemd die meer concreet zijn en die zich ook laten vertalen in aantoonbare resultaten. Zo'n doelstelling is bijvoorbeeld het creëren van een doorgaande lijn van peuterspeelzaalwerk naar het primair onderwijs. Dat kan afgemeten worden aan bijvoorbeeld de aanwezigheid van een gezamenlijk zorgteam, een gezamenlijke pedagogische aanpak, een warme overdracht van kinderen van de peuterspeelzaal naar de leerkracht van groep 1 of een gezamenlijk VVE-programma en scholing van professionals.

Resultaten van de brede scholen

Hier gaat het om het antwoord op de vraag of de doelen zijn behaald en welke effecten zijn bereikt. Dat onderzoek is gebaseerd op de werkplannen 2009 en 2010, en het jaarverslag 2008. Er zijn effecten en doelstellingen geformuleerd in de nota "Op weg naar samen" uit 2004 (zie 2.2), maar hiernaar wordt nu niet meer expliciet verwezen in de plannen en verslagen. Met de beleidsuitgangspunten voor de periode 2008-2011 is het accent komen te liggen op het formuleren van eigen doelstellingen door de brede scholen. Immers het initiatief komt vanuit de partners van een brede school en zij komen zelf tot een inhoudelijke invulling. De beleidsuitgangspunten zijn vooral vorm- en procesdoelen. Daar passen geen voorafgestelde doelen en effecten op kind- ouder of buurtniveau bij. De vraag is of dat houdbaar is. Uiteindelijk komt een keer het moment, dat de vraag gesteld zal worden: wat is er concreet voor nu en voor de middellange termijn bereikt met door de gemeente en partijen ingezette middelen?

4.3. Successen en knelpunten

De behaalde resultaten worden door de geïnterviewde personen in eerste instantie beschreven in termen van voorwaarden en producten:

- de brede school heeft een vaste structuur met duidelijke verantwoordelijkheden gekregen;
- er is een goed activiteitenaanbod na schooltijd aangevuld voor een specifieke groep kinderen met een dagarrangement;
- de brede school heeft een duidelijker functie in de buurt waarbij ook volwassenen profiteren van voorzieningen en programma's;
- er is een keurmerk dat helpt bij het realiseren van de basis kwaliteit voor de afzonderlijke brede scholen.

Maar ook concrete resultaten of aanwijzingen voor concrete resultaten worden vanuit de uitvoeringspraktijk naar voren gebracht:

Kinderen

- kinderen maken kennis met andersoortige activiteiten dan wat zij van thuis uit krijgen aangereikt, of krijgen activiteiten naschools aangeboden omdat daar thuis geen middelen of aandacht voor is;
- de dagarrangementen bieden kinderen een structuur, die thuis ontbreekt, en zij zijn daardoor ook beter in staat om te leren en zich te ontwikkelen;
- de brede school heeft een preventieve functie en heeft raakvlakken met de Lokaal Educatieve Agenda op thema's als het bestrijden van achterstanden en het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten;
- de naschoolse activiteiten zijn, zeker op scholen, met een klein aanbod, vaak overtekend.

Omgeving

- door een voorziening als het Wierdendok (bij Brede School De Wierwinde) worden veel meer mensen uit de buurt bereikt, en mensen komen daardoor ook hun huis uit. Daar zijn ook mensen bij, die actief worden en bij voorbeeld helpen bij activiteiten voor kinderen.

Samenwerking

- de deskundigheid wordt ten behoeve van elkaar ingezet. Bijvoorbeeld bij de Brede School De Wierwinde kan de intern begeleider van basisschool ook ingezet worden ten behoeve van de peuterspeelzaal waarmee wordt samengewerkt. Dat gaat uit de formatie van de school en uiteraard met toestemming van De Schoor waar de peuterspeelzaal onder valt;
- de gezamenlijke visieontwikkeling is essentieel. Dit is een beweging, die gaande is en nog niet kan worden afgerond.

Organisatie en aanpak

- in een aantal brede scholen is er continuïteit in het leiderschap en in visie waardoor anderen deel uit kunnen gaan maken van een bestaand netwerk en waardoor intensieve samenwerking makkelijker is;
- stedelijke instellingen plegen vanuit de eigen middelen een inzet. Daardoor kunnen middelen gestapeld worden en kunnen er meer activiteiten uitgevoerd worden en kunnen die activiteiten ook beter afgestemd worden;
- er worden de juiste problemen gedefinieerd maar de stap daarna door een systematische aanpak kan beter;
- de regiefunctie wordt door de gemeente uitgevoerd en de voorwaarden voor bewaking zijn ook aanwezig;
- de inzet van de brede schoolconsulent is ondersteunend en de daarbij behorende adviesrol is belangrijk;
- het is van belang dat er een keurmerk is, omdat het ondersteunend is bij de verdere uitwerking van de brede school op locatie.

Succesfactoren

Het is niet eenvoudig om een eenduidig beeld te geven van de succesfactoren die ervoor gezorgd hebben dat de brede school in Almere is waar die op dit moment is. Er zijn factoren, die ook terug te zien zijn op andere plaatsen, landelijk en internationaal, zoals:

- een grote betrokkenheid van individuele personen in alle lagen van uitvoering tot aan de besturen, en de aanwezigheid van mensen met een visie;
- langdurig en betrouwbaar gemeentelijk beleid. De gemeente Almere blijkt een partij te zijn, die voor een lange periode haar verantwoordelijkheid heeft genomen. Dat maakt haar tot een betrouwbare partner;
- continuïteit en stabiliteit in het leiderschap, dat geldt zeker voor de belangrijkste kernpartners in Almere, van schooldirecteuren tot aan directies van de kinderopvang en welzijn;
- duidelijkheid over budgetten. Vanuit de gemeente is altijd duidelijk geweest hoeveel middelen er zijn en ook onder welke voorwaarden, die beschikbaar zijn.

Er zijn ook meer specifieke factoren te benoemen die in de lokale situatie ertoe hebben bijgedragen dat de brede school in menig opzicht succesvol is:

- het feit dat de gemeente een jonge gemeente is, waardoor er gepioneerd wordt als een soort tweede natuur, maar waardoor ook het aantal betrokken organisaties overzichtelijk is;
- de invoering van een aantal randvoorwaarden waaronder het keurmerk, de beschikbaarheid van een stedelijk consulent en een overzichtelijke en beperkte overlegstructuur;

- het zwaartepunt te leggen bij de locaties zelf. In termen van beleid 'het initiatief ligt op de werkvloer'. Wat er gebeurt en ook wat er niet van de grond komt is uiteindelijk terug te voeren op de partijen op de werkvloer in elke brede schoollocatie.

Knelpunten

Uit de gesprekken, die gevoerd zijn met een doorsnede van betrokkenen komen diverse knelpunten naar voren. Deze zijn naar thema's gerubriceerd. Sommige van de knelpunten zijn feitelijk suggesties voor verandering.

Organisatie

- a. de verantwoording wordt door een enkele partij qua tijdsbeslag als onevenredig ervaren;
- b. het risico bestaat dat in bepaalde gebieden en voor bepaalde scholen teveel initiatieven tegelijk spelen: brede school, integrale wijkaanpak, een pilot verlengde schooldag en zomerschool, kwaliteitsverbetering van het onderwijs;
- c. soms duurt de besluitvorming lang zoals in het geval van de beschikking over de combinatiefuncties. Dat leidt tot een gevoel van onzekerheid;
- d. hoe geef je ruimte aan tussentijdse veranderingen waardoor het noodzakelijk is om (een deel van) het geplande programma te heroverwegen;
- e. de noodzaak tot het wegnemen van allerlei schotten qua regelgeving: tussen organisaties, binnen organisaties;
- f. er is behoefte aan één integrale organisatie en bijvoorbeeld één pool van mensen bij ziekte waarvan in iedere geval de peuterleidsters, de combinatiefunctionarissen, mensen die de naschoolse activiteiten en buitenschoolse opvang uitvoeren deel uit maken;
- g. versnippering van middelen en teveel afzonderlijke tijdelijke projecten. De gemeente zou een belangrijke rol moeten vervullen in het maximaal aan elkaar knopen van middelen.

Personeel

- a. de personeelsleden moeten zich bewust zijn van het feit dat zij op een brede school werken. De gevolgen daarvan moeten duidelijk zijn én nieuw personeel moet ook bewust kiezen om in zo'n situatie te werken. Dat betekent dat zowel professionals als stagiaires affiniteit moeten hebben met het brede schoolconcept. Het betekent ook dat van besturen verwacht wordt dat zij met deze wetenschap personeel aannemen voor een brede school;
- b. langdurige ziekte van bijvoorbeeld een activiteitencoördinator trekt een wissel op andere partijen en met name de schooldirecteur;
- c. de pedagogische kwaliteit van uitvoerders is een punt dat blijvend aandacht vraagt en waarop ook inzet nodig is.

Gebouw

- a. er zijn onvolkomenheden in het beheer van multifunctionele accommodaties: geen duidelijke afspraken, gebrek aan flexibiliteit.

Inhoud

- a. er is zeker in de achterstandsgebieden behoefte om meer programma's met en voor ouders en buurtbewoners te organiseren dan op dit moment mogelijk is;
- b. activiteiten na schooltijd zijn ooit ook gestart met de idee dat kinderen zouden moeten (kunnen) doorstromen naar verenigingen. Geconstateerd wordt dat dit tot nu toe niet werkt;
- c. een volgende fase in de ontwikkeling van de brede school is het idee van een educatief centrum. Dat is nu nog een versnipperde discussie, die op een aantal locaties van de grond komt.

Algemene knelpunten

- a. er is een duidelijk gebrek aan resultaatgerichtheid in de werkplannen. Dat is een reden dat onvoldoende duidelijk is wat de inzet van mensen, middelen en van de samenwerking oplevert voor kinderen, ouders en professionals;
- b. de doelmatigheid dient verbeterd te worden: wat wordt er bereikt met welke inzet, en doen de verantwoordelijke partijen de goede dingen gezien de afgesproken doelen. Die relaties doelen, beoogde effecten en inzet van middelen wordt onvoldoende gelegd in de plannen en evaluaties;
- c. er wordt in de samenwerkingsverbanden van de brede scholen met veel inzet gewerkt maar er wordt te weinig gestuurd op resultaten en effecten, en er is inzet nodig op een goede borging van verantwoordelijkheden en resultaten;
- d. het risico bestaat dat na verlening van het keurmerk iedereen weer overgaat tot de orde van de dag. Dat blijkt onder meer uit het feit dat in veel werkplannen niet wordt aangesloten op de adviezen vanuit de keurmeester.

4.4. Toerusting voor doorontwikkeling

De vraag is of de brede scholen met de huidige faciliteiten voldoende zijn toegerust om zich verder te kunnen ontwikkelen.

De belangrijkste faciliteiten voor doorontwikkeling zijn aanwezig: gedeelde visies, partijen die over het algemeen willen samenwerken en elkaar ook vertrouwen, een gemeente die faciliteiten beschikbaar stelt, een beleid voor de lange termijn, regelmatige en goede feedback via het keurmerk, up-to-date houden van de kennis via de stedelijke consultant en de historie die heeft bewezen dat de brede school in Almere in de afgelopen jaren verder is ontwikkeld. Maar om je door te kunnen ontwikkelen is het noodzakelijk een duidelijk beeld te hebben in welke richting die doorontwikkeling plaats moet gaan vinden. Die richting is nog niet duidelijk. Is de eerste stap in de doorontwikkeling bijvoorbeeld het realiseren van de aanbevelingen uit het keurmerk? Is een onderdeel van de doorontwikkeling het verder uitdiepen van de brede school richting een educatief centrum? Is de doorontwikkeling een autonome verantwoordelijkheid van elke brede school afzonderlijk of zal er sprake zijn van een gemeenschappelijke doorontwikkeling op een beperkt aantal thema's?

5. Objectieve beoordeling van de kwaliteit: Keurmerk Brede Almeerse Scholen

In 2008 heeft de gemeente Almere met het veld het Keurmerk Brede Almeerse Scholen ontwikkeld en vervolgens ingevoerd. De beoordeling van de kwaliteit van een brede school met behulp van het keurmerk is belegd bij een externe organisatie, het Nederlands Jeugd Instituut (NJI). Deze keuze draagt bij aan de objectiviteit van de beoordeling. Het NJI werkt met één vaste keurmeester. Dat heeft als voordeel dat er vanuit een onderling vergelijkbaar perspectief wordt beoordeeld. Dat maakt de keurmerken in zekere zin vergelijkbaar. Omdat de keuring wordt uitgevoerd door een herkenbare persoon krijgt het ook iets tastbaars. Je weet wie het doet. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de volgende vragen:

1. is door de invoering van het keurmerk een bijdrage geleverd aan de verhoging van het kwaliteitsniveau van de brede scholen?
2. geeft het keurmerk de brede scholen voldoende richtlijnen en houvast voor hun verdere ontwikkeling?
3. worden de adviezen uit de keurmerkrapporten voldoende benut door de brede scholen voor hun doorontwikkeling?

5.1. Stand van zaken

Zeven brede scholen in Almere hebben inmiddels een keurmerk. Deze zijn verleend tussen oktober 2008 en april 2009. Het betreft de volgende brede scholen: Stedenwijk, Het Meesterwerk, De @rchipel, De Vierwinde, De Compositie, Letterland en het Vlechtwerk. Van deze zeven brede scholen zijn de totaalscores op de tien criteria² in het onderstaande schema opgenomen.

School	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totaal
A	21	16	7	10	17	14	12	12	18	12	139
B	18	13	7	10	17	11	7	11	16	7	117
C	19	13	7	9	17	11	9	11	18	9	123
D	19	13	8	8	16	10	8	11	16	8	117
E	20	13	8	9	17	11	8	12	16	9	123
F	22	14	9	10	18	13	12	12	23	9	142
G	20	13	9	7	18	12	9	12	22	8	131
Totaal	139	95	55	63	120	82	65	81	129	62	891
Max	168	112	84	84	140	112	84	112	168	84	
%	82,7	84,8	65,5	75	85,7	73,2	77,3	73,3	76,8	73,8	77,6

Op basis van deze scores kan er een algemeen beeld gemaakt worden van waarin de brede scholen in Almere sterk en waarin zij minder sterk zijn.

De sterkste kwaliteiten van de brede school in Almere zijn op basis van de middeling van de totaalscores (80% en hoger):

- de multidisciplinaire samenwerking;
- het kind staat centraal en
- de gezamenlijke visie.

² Het Keurmerk Brede School Almere hanteert 10 kenmerken. De nummers in de eerste rij van het overzicht staan voor: 1. gezamenlijke visie, 2. het kind staat centraal, 3. ouders betrokken, 4. maatwerk in de wijk, 5. multidisciplinaire samenwerking, 6. doorgaande lijn, 7. nieuwe professionele houding, 8. structurele aanpak, 9. geschikte en beschikbare ruimte en 10. zichtbaar maken van resultaten.

De multidisciplinaire samenwerking scoort daarbij zichtbaar het hoogst. Dat kan veroorzaakt worden door een belangrijk uitgangspunt van de brede school in Almere, namelijk dat het gaat om een samenwerkingsverband, en dat het samenwerkingsverband ook verantwoordelijk is voor het programma.

Minder goed maar nog altijd ruim voldoende scoren de volgende criteria (onder de 75 %):

- de betrokkenheid van ouders;
- de doorgaande lijn;
- de structurele aanpak en
- het zichtbaar maken van resultaten.

5.2. Ervaringen met het keurmerk

Uit de door de gemeente gehouden evaluatie met brede schoolleiders van 18 juni 2009 kwam het volgende beeld over het gebruik van het keurmerk naar voren:

- a. over het algemeen zijn de verschillende partijen tevreden over het instrumentarium, het proces en de resultaten;
- b. de betreffende scholen hebben het traject bijna allen ervaren als een kwaliteitsimpuls;
- c. geadviseerd is om het aspect van zelfevaluatie nadrukkelijk op te nemen als eerste stap in het proces;
- d. de criteria zijn over het algemeen helder, al zijn sommige (misschien onvermijdelijk) subjectief. Er zijn criteria, die buiten de invloed vallen van de brede scholen zelf. Een goede of slechte score kun je hen dan ook niet aanrekenen. Geadviseerd is om die te schrappen. Het betreft de criteria: een structurele financiële basis voor de brede school en de aanwezigheid van een structureel en samenhangend gemeentelijk brede schoolbeleid;
- e. het bijeenzoeken en versturen de gevraagde documenten en het plannen van de bezoeken worden als een last ervaren. Dit blijven onvermijdelijke onderdelen van het keurmerk;
- f. de houding van de keurmeester wordt over het algemeen als zeer prettig en constructief ervaren;
- g. het meelopen met de keuring van een andere brede school wordt als zeer waardevol en interessant ervaren. Men is beter voorbereid op de eigen keuring en het is waardevol om kennis te nemen van de gang van zaken in een andere brede school. Het advies is om bij elke keuring een startende brede school uit te nodigen los van het feit of die op dat moment zelf een keurmerk aanvraagt;
- h. de aanwezigheid van de stedelijk consulent is wederzijds als waardevol ervaren. Het geeft blijk van continuïteit, de kennis van de stedelijk consulent over de betreffende brede school wordt vergroot waardoor de kwaliteit van de ondersteuning kan toenemen;
- i. de rapportages geven een duidelijk en herkenbaar beeld van de brede scholen. De rapportages zijn goed en prettig te lezen en de adviezen zijn over het algemeen helder. De brede scholen herkennen de aanbevelingen en zijn het, een enkele uitzondering daargelaten, eens met de strekking van de aanbevelingen;
- j. de brede scholen zelf vinden niet dat de aanbevelingen als verplichting moeten worden gezien. Wie het keurmerk heeft behaald, is een brede school met kwaliteit. Dat heeft geleid tot het advies dat brede scholen in hun jaarplannen en -verslagen ingaan op de aanbevelingen en deze onderbouwd wel of niet opvolgen.

5.3. Vragen met betrekking tot het keurmerk

5.3.1. Is door de invoering van het keurmerk een bijdrage geleverd aan de verhoging van het kwaliteitsniveau van de brede scholen?

Het keurmerk is in Almere een belangrijk instrument voor de doorontwikkeling van de brede school. Het heeft een belangrijke functie om vast te stellen waar een brede school staat en waar de betrokken partijen nog in dienen te investeren. Objectief biedt het instrument uitstekende mogelijkheden om de kwaliteit van wezenlijke aspecten van een brede school te verbeteren.

5.3.2. Geeft het keurmerk de brede scholen voldoende richtlijnen en houvast voor hun verdere ontwikkeling?

Het gebruik van het instrument, zo geven betrokkenen aan, geeft een impuls aan de kwaliteit van een brede school.

Of het keurmerk de brede scholen voldoende richtlijnen en houvast biedt voor verdere ontwikkeling wordt vooral bepaald door de interpretatie van de criteria en de gegeven uitwerking. Het is essentieel dat de betrokken partijen daar eenzelfde interpretatie aan geven. Want hoewel de criteria op zich duidelijk zijn mag niet worden uitgesloten dat professionals uit de verschillende werksoorten daar niet in alle gevallen eenzelfde betekenis aan geven. Een gedeelde interpretatie van de criteria tussen de betrokken partijen is daarom voorwaarden voor een succesvol gebruik van de adviezen.

5.3.3. Worden de adviezen uit de keurmerkrapporten voldoende benut door de brede scholen voor hun doorontwikkeling?

Wanneer wordt afgegaan op de jaarplannen, dan moet worden vastgesteld dat de adviezen onvoldoende worden benut. De adviezen inclusief een aanpak komen onvoldoende terug in de jaarplannen.

6. De Lokale Educatieve Agenda 2008-2012 en de brede school

In dit hoofdstuk wordt aangegeven wat de kernproblemen zijn in het onderwijs en wat daarvan is terug te vinden in de LEA. Vervolgens wordt ingegaan op de mogelijke betekenis van de brede school voor het realiseren van ambities die beschreven zijn in de LEA.

6.1. LEA

In de Sociale Agenda - Almere 2030 wordt een aantal problemen van het onderwijs in Almere geschetst.

De prestaties van de leerlingen op de Almeerse scholen zijn gemiddeld genomen onder de maat. De gemiddelde Cito-score, in het laatste jaar van de basisschool, lag in 2007 met 532,7 onder het landelijke gemiddelde van 534,8. Verhoudingsgewijs scoorde 'taal' beter dan 'rekenen', zij het dat de score voor taal van de best presterende Almeerse basisschool nog onder het landelijk gemiddelde ligt.

Er lijkt een samenhang te bestaan tussen de prestaties van de leerlingen en de kwaliteit van het basisonderwijs. Drie op de tien Almeerse basisscholen staan onder verscherpt toezicht van de Onderwijsinspectie. De Onderwijsinspectie benoemt in een presentatie de bedreigingen voor de kwaliteit van het onderwijs. Er is te weinig zicht op welke zorg nodig is voor leerlingen met problemen en het schort op de scholen aan een systematische evaluatie van de inspanningen om te komen tot betere onderwijsresultaten.

Een andere verklaring voor de matige Cito-score kan de gezinssituatie zijn: veel ouders werken en hebben daardoor minder tijd ter beschikking. Bovendien ligt het opleidingsniveau van de ouders onder het landelijk gemiddelde. Onderzoek wijst uit dat het opleidingsniveau van de ouders in sterke mate bepalend is voor de onderwijskansen van de kinderen.

Het binden van leerkrachten is een probleem. Er gaan op de basisscholen veel startende leerkrachten aan de slag, die met name uit Friesland komen. De meesten van hen blijken geen blijvers te zijn, en het risico van het voortijdig schoolverlaten vanwege het te vaak blijven zitten schat de Onderwijsinspectie anderhalf keer zo hoog in dan het landelijke gemiddelde. Overigens blijkt uit een analyse van het aantal voortijdige schoolverlaters dat de meeste van hen wonen in de oude kernen van de drie stadswijken.

Deze analyse vormt, met andere gegevens, de grondslag voor de Lokale Educatieve Agenda 2008-2012. De komende vier jaar werkt de gemeente Almere in het kader van de LEA aan vier programmalijnen. Onder de programmalijnen zijn zes actiepunten benoemd waarmee de gemeente denkt de kwaliteit van het onderwijs in Almere te verbeteren.

Programmalijn 1. Hogere opbrengsten van het onderwijs

Kwaliteitsverbetering 20 zwakke scholen in Almere;
Versterken leesonderwijs.

Programmalijn 2. Goede overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs

Verbetering overgang primair naar voortgezet onderwijs via de totstandkoming en gebruik van het advies.

Programmalijn 3. Minder voortijdig schoolverlaters

Naadloze overgang schakelmomenten.

Programmalijn 4. Onderzoek, analyse en monitoring

Integratie en segregatie in het onderwijs;

Analyse onderzoek en monitoring.

6.2. Brede school en de LEA

De LEA 2008-2012 is een apart programma en staat los van de brede school. De LEA -agenda is vooral gericht op de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs, het verbeteren van de onderwijsresultaten met name het leesonderwijs, het investeren in de kwaliteit van docenten en is er een programmalijn onderzoek, analyse en monitoring. Zoals al gezegd de LEA staat op dit moment los van de brede school.

Dat wil niet zeggen dat die relatie niet gelegd kan worden, maar dat vraagt om een debat over wat willen partijen met elkaar wanneer het om de brede school in Almere gaat? De wethouder legt in haar gesprek over doelen en resultaten en het beeld van de brede school in 2013 al relaties.

“Eén van de voorbeelden uit de uitvoering is dat met de dagarrangementen voor veel van de kinderen een veilige sfeer wordt gecreëerd. Ook wordt binnen het dagarrangement gezorgd voor gezond eten. Beide aspecten vormen een belangrijke voorwaarden voor deze kinderen om te kunnen leren. Leerkrachten merken ook dat kinderen het leuker vinden op school en beter in staat zijn om te leren. De dagarrangementen vormen op deze manier een voorwaarde voor het leveren van betere leerprestaties. Op een indirecte manier, maar wel bevestigd door leerkrachten, wordt op een aantoonbare manier bijgedragen aan de onderwijsresultaten.”

Het feit dat het hier om gescheiden beleid gaat, waarbij er geen directe relatie gelegd is tussen de LEA en de brede school, roept twee vragen op: kan die relatie gelegd worden? Oftewel kan de brede school een bijdrage leveren aan de hoofddoelen van lokale educatieve agenda en moet die relatie ook gelegd worden? Op voorwaarde dat de brede school kan bijdragen aan de hoofddoelen van de lokale educatieve agenda is de vraag: maar wordt dat door de betrokkenen ook wenselijk gevonden?

Een ander knelpunt is dat er weinig onderzoek is, en al helemaal geen Nederlands onderzoek, dat helpt bij het bepalen of de brede school een zinvolle investering is en of de brede school ook bijdraagt aan de verbetering van de onderwijsresultaten.

In samenhang met de vraag of de brede school bijdraagt aan verbetering van de onderwijsresultaten kan er ook op een andere manier gekeken worden naar de effecten van de brede school op de langere termijn. Hoe groter het effect van een preventieve aanpak, en dat is een van de kenmerken van de brede school, des te groter de kans dat kinderen later minder gebruik moeten maken van allerlei sociale vangnetten. Deze manier is in Nederland niet de sterkste kant van het kijken naar dit soort activiteiten. Vaak is een bestuurlijke ambitie van 4 jaar daarin dominant;

De praktijk in Almere is dat de brede school een van de initiatieven is naast andere maatregelen. De brede school heeft een beetje ouderbetrokkenheid, een beetje betekenis voor de sociale samenhang in de buurt, een beetje talentontwikkeling, een beetje sociale competenties, een beetje werken aan voorwaarden om te kunnen leren, een beetje samenwerking tussen professionals.... Een dergelijk beeld ziet men ook terug op ander plaatsen in Nederland. Met een dergelijke invulling mag men geen hoge verwachtingen hebben van brede schoolprogramma's wanneer het gaat om het leveren van een directe bijdrage aan de onderwijskwaliteit.

6.3. Aan welke LEA-doelen werken brede scholen mee of kunnen brede scholen meewerken?

OOG ziet voor de verdere voortgang van de brede school in Almere de volgende opties:

- a. doorgaan op de ingeslagen weg en dat houdt in dat de brede school een eigen traject is met eigen middelen en een zekere versnippering qua programma en inzet van middelen. De bestaande structuur op locatie is afdoende om dit te organiseren. In deze variant moet men realistisch zijn in de te verwachten effecten namelijk dat die minimaal aantoonbaar zullen zijn;
- b. de brede school is een aanvulling op bestaande programma's van onderwijs, welzijn en kinderopvang en wordt vooral ingevuld met naschoolse activiteiten voor kinderen. In deze aanpak is een centrale rol weggelegd voor welzijn, die afstemt met de andere partners. Ook dat kan prima binnen de bestaande structuur;
- c. de brede school geeft invulling aan een beperkt aantal peilers t.w. verrijking voor kinderen door naschoolse activiteiten en het vergroten van ouderbetrokkenheid, In deze aanpak is een centrale rol weggelegd voor de school die afstemt met de andere partners zoals de kinderopvang. De centrale rol voor de school is gebaseerd op het uitgangspunt dat het gaat om de betrokkenheid van ouders bij het leren en ontwikkelen van hun kind en dat de school de thema's en gewenste vaardigheden aanreikt voor de naschoolse activiteiten. Met een beperkt aantal peilers wordt ook het aantal doelstellingen beperkt en zijn er meer mogelijkheden om effecten vast te stellen;
- d. de brede school wordt uitdrukkelijk gekoppeld aan de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Dat kan heel specifiek worden gekoppeld aan de verbetering van de onderwijsresultaten, of aan de instroom van kinderen in de leeftijd van 2,5 – 4 jaar, of aan vakgebieden waar de school in de reguliere onderwijstijd niet aan toekomt. In deze variant wordt de analyse van de instroom in de school en de schoolanalyse bepalend voor de invulling van de brede school. Vervolgens worden de middelen ingezet op specifieke maatregelen. In deze benadering ligt de centrale rol bij de school.

Wanneer wij dan teruggaan naar de vraag: aan welke LEA-doelen werken brede scholen mee of kunnen brede scholen meewerken, dan kan het volgende geconcludeerd worden:

1. op dit moment werken de brede scholen niet aan specifieke LEA-doelen. In de werkplannen voor 2009 – 2010 blijkt dat ook niet. Dat wil niet zeggen dat er brede scholen zijn, die naar hun gevoel dat wel doen. Maar dan kan er geen sprake zijn van een systematische aanpak en

2. er zijn wel degelijk mogelijkheden voor brede scholen om de LEA-doelstellingen leidend te laten zijn voor hun brede schoolprogramma. Dat vraagt op de eerste plaats een bewuste keuze op de brede school in te zetten om de LEA-doelstellingen te behalen.. Op de tweede plaats naar alle waarschijnlijkheid een herziening van het bestaande programma.
3. Op de derde plaats wordt de schoolanalyse aangevuld met de analyse van de instroom leidend voor het totale programma van een school inclusief het onderdeel brede school. Dat betekent een einde aan de kunstmatige scheiding tussen het niet-brede schoolgedeelte en het brede schoolprogramma. Om welke doelstellingen het dan gaat is niet relevant. Relevant is te bepalen aan welke problemen en oplossingen een bijdrage geleverd moet worden.

De mogelijke keuze om de brede schoolprogramma bij te laten dragen aan het behalen van specifieke LEA-doelstellingen roept wel onmiddellijk de vraag op: wat betekent dit voor het uitgangspunt 'het initiatief voor de brede school ligt bij de brede school zelf'? Blijft dit het uitgangspunt? Is het dus aan de afzonderlijke brede school om de keuze te maken om deze richting op te gaan? En wat als de school wel wil maar de andere partijen niet? Het zijn dit en andere vragen, die dan besproken zullen moeten worden met het Almeerse brede schoolveld.

7. Toekomst

Welke gezamenlijke doelen zouden brede scholen, betrokken organisaties en de gemeente zich voor de komende jaren dienen te stellen? Dit hoofdstuk geeft een impressie van wensen en ideeën die in de verschillende gesprekken naar voren zijn gekomen.

7.1 Doelen en resultaten voor de toekomst

Ten aanzien van de toekomstige doelen en gewenste resultaten is door Martine Visser, de wethouder, het volgende naar voren gebracht:

1. in de toekomst mag er meer oog zijn voor de meer commerciële aspecten. In scholen met vooral kansrijke kinderen kunnen ouders meer betalen;
2. bij de scholen met een dagarrangement kan ook een goede en controleerbare verdeling van verantwoordelijkheden gemaakt worden tussen school, welzijn, ouders en opvang, en kan de koppeling gemaakt worden met de effectieve leertijd;
3. het bevorderen van desegregatie door er naar te streven dat er sprake zal zijn van een gemengde deelname aan de naschoolse activiteiten;
4. het bewust organiseren van vruchtbare maar niet altijd direct voor de hand liggende samenwerkingsverbanden. Hiervoor worden ook jongeren ingezet die voor een deel uit dezelfde doelgroep komen als de kinderen van de betrokken scholen. Het is noodzakelijk dat brede scholen ook naar dit soort verbanden gaan kijken en de mogelijkheden van de eigen omgeving benutten;
5. er zal op een andere manier naar de kosten gekeken moeten worden met als uitgangspunt dat iedereen verantwoordelijk is voor de eigen kosten. Aanvullend budget is vooral nodig voor afstemming, coördinatie, het overzicht en het op een andere manier organiseren van bestaande programma's en de financiële middelen;
6. niet uitgesloten mag worden dat er een einde komt aan de groei van de financiële middelen. Dat betekent dat er afwegingen gemaakt zullen moeten worden: meer brede scholen dus verdunnen van de subsidie per brede school of stoppen met de uitbreiding van het aantal brede scholen.

7.2 Perspectief medio 2013

Als wij medio 2013 een bezoek brengen aan een brede school in Almere, dan zou de huidige wethouder Martine Visser willen wijzen op:

1. een goed functionerende brede schoolstructuur met een ondersteuning die 'lean and mean' is;
2. een intensiever en uitgebreider programma voor de meest kwetsbare kinderen;
3. duidelijk en aantoonbare resultaten van de preventieve aanpak die kenmerkend is voor de brede school;
4. zorgkinderen worden sneller gesignaleerd en krijgen sneller hulp door de infrastructuur meer te gebruiken;
5. kinderen die deel uitmaken van een brede school zijn zelfstandig, sociaal en taalvaardig;
6. meer scholen in Almere zijn een brede school;
7. ouderbetrokkenheid en opvoedingsondersteuning zijn duidelijke onderdelen van de brede school. De opvoedingsondersteuning heeft een laagdrempelige toegang om stigmatisering te vermijden;
8. de brede school zal maximaal als vindplaats gebruikt worden onder andere voor allochtone ouders die hun Nederlands taalvaardigheid willen verbeteren.

8. Conclusies

8.1. Regierol van de Gemeente

Het feit dat de gemeente de regie heeft in het beleid en de ontwikkeling van de brede school is geen punt van discussie. In het veld is over het algemeen tevredenheid over de wijze waarop de gemeente uitvoering geeft aan de regie.

Wat de afstemmingsstructuur betreft is vooral de professionalisering van de afstemming op het niveau van de afzonderlijke locaties een grote verbetering volgens alle partijen. Met een convenanten, een managementteam met regisseur en een stuurgroep per brede school is er duidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden en is er een structuur waardoor het mogelijk is elkaar ook aan afspraken te houden.

Met de werkplannen en jaarverslagen heeft de gemeente veel informatie over de uitvoering. Dat wil echter niet zeggen dat dit ook de juiste informatie is om te sturen op de doorontwikkeling. Wij hebben ten aanzien van beide instrumenten de nodige tekortkomingen gesignaleerd.

8.2. Initiatief bij het veld

De keuze is gemaakt om de brede school in Almere meer vanaf de werkvloer tot ontwikkeling te laten komen, zodat partijen daar ook de eigen verantwoordelijkheid in nemen. Onze indruk is dat dit een succesvolle strategie is geweest. De brede school is de brede school van de verschillende partners. Uiteraard op de ene plaats meer dan op de ander, en ook de ene partij ziet het meer als zijn of haar brede school dan de andere partner. Dat draagt ook bij aan de diversiteit in brede scholen die meer is toegesneden op de specifieke situatie van de omgeving, waarin de brede school staat. Het is van belang om deze beleidslijn voor de toekomst door te zetten.

Een belangrijke conclusie is dat de brede scholen zich meer initiatiefnemer voelen van hun eigen brede school. Instrumenten als een convenant, managementstructuur en het keurmerk en het proces van verlening van het keurmerk hebben daar zeker toe bijgedragen. Er wordt niet gewerkt vanuit één model, maar elke brede school kan naar gelang de vraag en situatie van kinderen en ouders tot een eigen karakter komen. Dat blijkt ook uit een aantal werkplannen

Er heeft een inhoudelijke omslag plaatsgevonden van een vooraf geformuleerd beleid en doelen naar een van onderop ingevulde aanpak en werkwijzen. Het merendeel van de werkplannen van de brede scholen heeft ook een lokale inkleuring vanuit de betreffende school in haar omgeving en met de daar aanwezige samenwerkingspartners. Wel kan de kwaliteit van de analyse beter kan en ook het ophalen van de vraag aan lokale behoeftes kan beter.

De brede scholen zijn in de afgelopen periode ook professioneler geworden. De verhoudingen zijn aan de ene kant verzakelijkt (convenanten en managementstructuur) en tegelijkertijd is er een inhoudelijke basis voor samenwerking.

De werkplannen en jaarverslagen mogen voor het gevoel van de betrokkenen wel voldoende informatie bevatten voor doorontwikkeling en continuïteit. Wij delen die mening slechts ten dele. Kwaliteitsverbetering is nodig op onderdelen als beperking van doelstellingen, het formuleren van effecten en het gericht inzetten van middelen op de te behalen effecten.

Vanuit de praktijk van de brede school is een groot aantal successen te benoemen als het gaat om de ontwikkeling van kinderen, de samenwerking, een toenemend voorzieningenniveau en de organisatie en aanpak. Daar zijn ook succesfactoren voor aan te wijzen. Tegelijkertijd zijn er nog de nodige knelpunten m.b.t. de organisatie, personeel, gebouwen en de inhoud.

In principe kunnen de brede scholen zich met de huidige faciliteiten, zowel die van de afzonderlijke brede scholen als die op het bovenschoolse niveau, doorontwikkelen. De instrumenten zijn daarvoor aanwezig.

8.3. Gebruik van het Keurmerk

De introductie van het Keurmerk wordt als een positieve ontwikkeling gezien. Er is een breed draagvlak voor het instrument. Het proces van verlening is helder en leerzaam. Over het algemeen zijn de aanbevelingen begrijpelijk en op enkele uitzondering na ook door de betreffende brede school zelf uit te voeren. De evaluatie met de brede schoolleiders heeft ook geleid tot bruikbare aanbevelingen. De afzonderlijke keurmerken geven de betreffende brede scholen onderwerpen mee waaraan gewerkt zou moeten worden.

Wanneer wordt afgegaan op de jaarplannen dan is de conclusie dat er onvoldoende werk wordt gemaakt van de adviezen die zijn opgenomen in de keurmerkverslagen.

8.4. Brede School en de LEA

De brede school en de Lokaal Educatieve Agenda 2008-2012 zijn op dit moment gescheiden trajecten. Er zijn echter wel mogelijkheden om verbindingen in aan te brengen. Er wordt in dit rapport daarvoor een aantal varianten geschetst. Het lijkt echter op de eerste plaats een bestuurlijke keuze om die verbinding tot stand te brengen. Dat roept dan wel de vraag op wat zo'n keuze zou betekenen voor het uitgangspunt 'het initiatief voor de brede school ligt bij de brede school zelf'.

9. Aanbevelingen

9.1. Behoud wat goed is en borg dat

Essentieel is het behoud van een aantal verworvenheden. Deze hebben betrekking op de gemeentelijke en lokale structuur, de regie, de kwaliteit van de samenwerking op alle niveaus, het vastleggen van de afspraken en het keurmerk. Qua randvoorwaarden is er veel geregeld. Het is van belang om de verschillende elementen goed te borgen. De besturen en directies van de betrokken instellingen hebben hierin een belangrijke verantwoordelijkheid. Een simpel voorbeeld ter illustratie. Wanneer een directeur van een betrokken school vertrekt en vervangen wordt, dan zou in de procedure nadrukkelijk meegenomen moeten worden dat het hier gaat om een directeur van een brede school in een specifieke omgeving, met specifieke activiteiten en partners waarmee wordt samengewerkt. Afspraken hierover dienen op stedelijk niveau vastgelegd te worden.

9.2. Regierol van de gemeente

De gemeente heeft een groot aantal instrumenten waarmee zij de regiefunctie uitvoert: het afstemmingsoverleg, het keurmerk, de inzet van de stedelijke consultant, financiële middelen, werkplannen en jaarverslagen. Daarmee heeft de gemeente de mogelijkheid om dicht op de uitvoering te opereren. De vraag is of de gemeente zich zou moeten gaan beperken tot bestuurlijke regie. De uitvoeringsregie zou dan veel meer bij de bestuurlijke vertegenwoordigers komen te liggen.

In het verlengde daarvan zouden wij ter overweging willen geven om het afstemmingsoverleg meer het karakter van een stuurgroep te geven. In ieder geval daar te waarborgen dat de gemeente als bestuurlijk regisseur overlegt met partijen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering. Dat biedt de mogelijkheid voor de gemeente om toezicht te houden op de uitvoering van gemaakte afspraken.

Wij adviseren de gemeente duidelijkheid te scheppen over de beoogde effecten. Door dit op te pakken in overleggen met de partijen die uitvoering geven aan de brede school kan een verdieping gerealiseerd worden in de kwaliteit van de brede school in Almere;

9.3. Initiatief bij het veld

De beleidsomslag om het initiatief voor de brede school dicht bij de uitvoering en dus bij de (brede) school te leggen, is positief gebleken.

Wel is het noodzakelijk om te zorgen voor een kwaliteitsverbetering van de plannen en rapportages. In een aparte bijlage geven wij daar een aantal meer concrete aanbevelingen voor (zie bijlage 2).

Het jaarverslag is een verantwoordingsinstrument en dient de uitvoering te analyseren. Dat maakt het van belang voor zowel het management als de subsidiënt. Aanbevolen wordt om in het jaarverslag niet alleen de gemeentelijke middelen maar ook het gebruik van de middelen van de deelnemende organisaties te verantwoorden. Dat is mede bepalend voor het belang van een goed jaarverslag. De verschillende verantwoordingsinstrumenten zouden ook voor ouders en de buurt toegankelijk dienen te zijn. Dan wel dient gezorgd te worden voor een andere vorm van verantwoording naar deze partijen.

De brede scholen kunnen zich met de huidige faciliteiten, zowel afzonderlijk als op bovenschoolse niveau, doorontwikkelen. Het verdient aanbeveling om daar bewust richting aan te geven vanuit de vraag: waar willen wij als afzonderlijke brede scholen, als verantwoordelijke besturen en als lokale overheid over 4 jaar staan? Wat willen de partijen bereikt hebben?

9.4. Keurmerk

Het past binnen de bestuurlijke regierol van de gemeente om toe te zien op de uitvoering van de afspraken. Aanbevolen wordt dat de gemeente en de stuurgroepen van de brede scholen nadrukkelijk toezien op het opnemen van de aanbevelingen van de keurmeester in de werkplannen.

9.5. Brede school en de LEA

Er zijn mogelijkheden om een relatie te leggen tussen een aantal thema's uit de LEA en activiteiten in het kader van de brede school. Wij adviseren ook om beide trajecten aan elkaar te verbinden. Aan de ene kant dienen bestuurders zich uit te spreken over de noodzaak en aan de andere kant is er geen enkele belemmering voor afzonderlijke brede scholen om die verbinding te leggen.

Bijlage 1 Lijst geïnterviewde personen

Mevr. Martine Visser	Wethouder onderwijs, Gemeente Almere
Mevr. Willy de Mey	Openbare Bibliotheek Almere
Dhr. Jan Boonstra	Stichting ASG (Almeerse Scholen groep)
Mevr. Wil van Schendel	Stichting De Schoor Almere
Els Zoete	Brede School Caleidoscoop
Riet Leguit	Brede School Wierwinde
Els Spraakman	Brede School Stedenwijk
Ferry Gubbels	Brede School @rchipel
Michelle van der Voort	La Luna (kinderopvang)
Wilma Tjalsma	Stichting Prisma Almere
Meindert Eigenstein	Stichting Prisma Almere

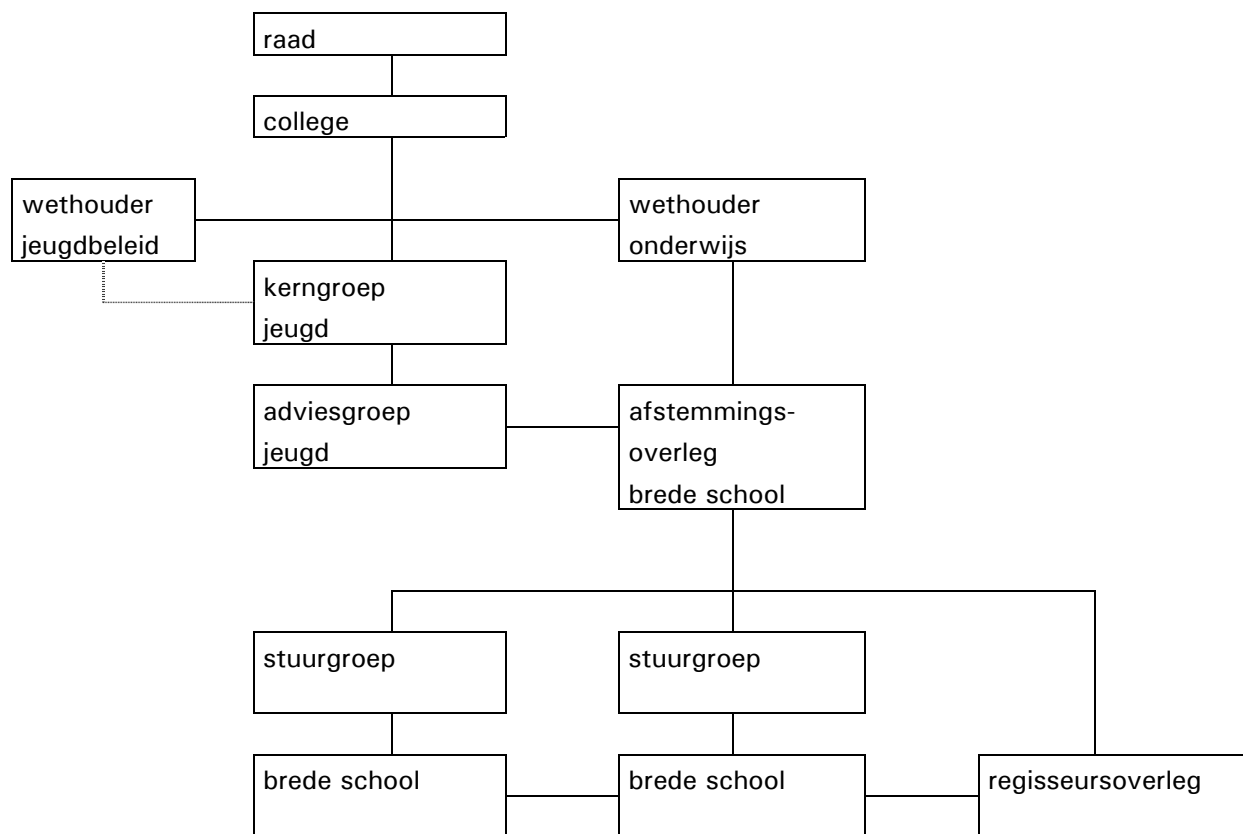
Bijlage 2 Aanbevelingen over de werkplannen

Naar aanleiding van hetgeen opgemerkt is over de werkplannen 2010 doen wij de volgende aanbevelingen:

1. het is een brede school werkplan en dat moet uitdrukkelijk naar voren komen, het activiteitenplan kan als bijlage worden toegevoegd;
2. in een goed werkplan moet minimaal aandacht worden besteed aan:
 - de door alle samenwerkende partners gedeelde doelstelling van de brede school;
 - de subdoelstellingen of speerpunten die in het planjaar bereikt moeten worden; daarbij ook aandacht voor de aanbevelingen naar aanleiding van het keurmerk, het meerjaren werkplan en de opbrengsten uit het vorig jaarplan;
 - het zou logisch zijn dat in het werkplan de samenhang duidelijk wordt tussen het meerjarenplan, de aanbevelingen uit het keurmerk, de evaluatie van het voorgaande jaar en het nieuwe werkplan. Daarin dient ook duidelijk te worden, waarom, in geval van afwijkingen, er afwijkingen noodzakelijk zijn en
 - de samenwerkingspartners (kernpartners en bondgenoten), rolverdeling, verantwoordelijkheid en organisatie.
3. om vast te kunnen stellen of de gestelde doelen voor de brede school zijn gehaald, moet aandacht besteed worden aan het volgende:
 - wordt de doelstelling bereikt met de gestelde subdoelstelling;
 - wordt met de activiteiten de gestelde speerpunten, en daarmee de doelstelling, bereikt;
 - wat zijn de resultaten/opbrengsten van de activiteiten en hoe kunnen deze gemeten worden, kwalitatief en/of kwantitatief en
 - het aanbod (de activiteiten) is een middel en niet het doel op zich.
4. ook adviseren wij om aandacht te besteden aan de doelstellingen. De doelstellingen, zoals die nu zijn geformuleerd, zijn niet te meten in hun effecten. Niet alleen dat het qua verantwoording uiteindelijk een probleem wordt. Juist het feit dat betrokkenen zich onzeggend om bewijzen te verzamelen voor het succes van hun inzet, is een gemiste kans.
5. Wij pleiten ervoor om zowel voor het werkplan als voor de begroting met een format te werken. Dat draagt bij aan de overzichtelijkheid en een zekere eenduidigheid in de plannen. Een dergelijk format doet geen enkele afbreuk aan de uniciteit van de afzonderlijke brede scholen. Zo'n format dient bij voorkeur sober van opzet te zijn, zinvol en te leiden tot een minimale administratieve last voor de betreffende brede school.
6. naast het format voor de werkplannen, en wat ons betreft ook voor de evaluatie, adviseren wij ook dat de gemeente kwaliteitseisen formuleert voor beide documenten. Deze eisen hebben primair betrekking op de inhoud. Tevens adviseren wij de gemeente geen genoeg te nemen met documenten, die feitelijk onleesbaar zijn.

Bijlage 3 Afstemmingsstructuur brede scholen

Bettina van Pienbroek, februari 2010

Afstemmingsoverleg brede school

Voorzitter: beleidsadviseur brede school gemeente

Deelnemers: portefeuillehouders brede school (tactisch niveau) van organisaties die partner zijn binnen een brede school
stedelijk consulent

Doel:

bevorderen ontwikkeling brede scholen

Taken:

- informatie-uitwisseling tussen organisaties en gemeente over zaken die de ontwikkeling van brede scholen betreffen;
- gevraagde en ongevraagde advisering van de Adviesgroep Jeugd en
- aansturing en implementatie van in het overleg genomen besluiten inzake doorontwikkeling van de brede scholen (terugkoppeling naar regisseursoverleg, stuurgroepen, medewerkers organisatie).

Toegevoegd door Annet Tuinstra 15 maart 2010:

Stuurgroep brede school

De eindverantwoordelijkheid van een brede school ligt bij de stuurgroep bestaande uit bestuurlijk vertegenwoordigers van organisaties die partner zijn binnen een brede school.

Taken:

- zowel het inhoudelijk plan, als de financiën en de jaarverslagen moeten worden vastgesteld door de stuurgroep;
- hiermee is de stuurgroep ook verantwoordelijk voor de continuïteit van de ontwikkelingen bij de brede school en
- in de stuurgroep wordt bepaald via welke instelling de subsidie wordt aangevraagd en de financiën worden bewaakt.

De stuurgroep komt minimaal drie keer per jaar bijeen voor de aanvraag, de voortgang en de verantwoording.

Managementteam brede school

Het managementteam, bestaat uit leidinggevendenden van de convenantpartners, met gedelegeerde en gemandateerde verantwoordelijkheid vanuit de eigen organisatie. Is verantwoordelijk voor het vormgeven van de samenwerking, conform de richtlijnen uit het keurmerk (gezamenlijk visie, het kind staat centraal, ouderbetrokkenheid, maatwerk in de wijk, multidisciplinaire samenwerking, doorgaande lijn, nieuwe professionele houding, structurele aanpak, ruimtegebruik, zichtbaarheid van resultaten).

Taken:

- ontwikkelt visie, missie, inhoudelijk uitgangspunt vastgelegd in convenant;
- maakt jaarwerkplannen, als onderbouwing van de (jaarlijkse) subsidieaanvraag;
- formuleert daarbij (SMART)doelen;
- maakt meerjarenplan en
- zorgt voor registratie, verslaglegging en planvorming ten behoeve van het voldoen aan de resultaatverplichtingen en voortgang van het brede school ontwikkelingsproces.

De samenwerking is vormgegeven en samenwerkingstaken zijn verdeeld.

Regisseur brede school

De aanstuurder van de brede school, verantwoordelijk voor de (dagelijkse) gang van zaken rondom de organisatie en uitvoering van de brede school samenwerking, conform de beschrijving van de invulling uit het boekje "De Brede kapitein".

Taken:

- stuurt brede school Activiteitencoördinator en andere brede school medewerkers aan;
- is budgetverantwoordelijk, tekenbevoegd(?)en/ of heeft deze taak gedelegeerd naar een ander MT-lid;
- zorgt voor verbindingen, heeft oog voor ontwikkelingsmogelijkheden en vertaalt die samen met de andere MT leden naar concrete doelen en resultaten (per jaar);
- houdt rapportagetermijnen in het oog, zorgt voor verslaglegging en planvorming en
- neemt deel aan regisseuroverleg voor intervisie, uitwisseling en afstemming van informatie en expertisebevordering.

Activiteitencoördinator brede school

Vertaalt doelen en resultaten vastgesteld door het MT van de brede school in activiteiten, in dienst van 1 van de partners van de brede school

Taken:

- maakt activiteitenplanning voor de brede school;
- beheert activiteitenbudget;
- regelt (randvoorwaarden voor) de uitvoering;
- houdt een activiteitenoverzicht en deelnemersregistratie bij;
- begeleidt stagiaires en vrijwilligers;
- ontwikkelt (nieuwe) activiteiten(aanbod) in samenwerking met de brede school-partners, aanbieders en andere combinatiefunctionarissen in de stad;
- is verbinder tussen de brede school partners onderling, de kinderen en de ouders/wijkbewoners door uitwisseling van informatie, brede school communicatie en participatie;
- stelt voor dit laatste werkgroepen en overlegplatforms (kinderraad) in, en is hiervan de trekker;
- legt functioneel verantwoording af aan het MT en
- geeft gevraagd en ongevraagd advies over de voortgang van de samenwerking (doelen).

Stedelijk consulent Brede School

De stedelijk consulent is onder andere klankbord, sparringpartner, adviseur, aangever van goede voorbeelden en ondersteunt op die manier inhoudelijk en praktisch het samenwerkingsproces van de 10 brede scholen in Almere. Ze neemt daarbij een onafhankelijke en objectieve positie in bij haar adviezen aan brede scholen, betrokken organisaties en de gemeente.

Taken onder andere:

- (startende) brede scholen praktisch ondersteunen bij opzet meerjarenplan en werkplan;
- brede scholen informeren over landelijke ontwikkelingen;
- good practices overbrengen; onderlinge uitwisseling van goede ideeën bevorderen;
- individuele en collectieve knelpunten bij brede scholen signaleren: oplossen of doorverwijzen en
- de schakel zijn tussen de gezamenlijke brede scholen en de gemeente.

De gemeente neemt de regie over het brede schoolbeleid. Zij bezit een keurmerk met objectieve kwaliteitscriteria en geeft een onafhankelijke partij de opdracht toezicht te houden op het keurmerk. De gemeente faciliteert (startende) brede scholen en zorgt voor ondersteuning.

Bijlage 4 Literatuurlijst

Jaarverslag 2008 Brede Scholen Almere, Annet Tuinstra (Stedelijk consulent brede school Almere), mei 2009

Aanvraag subsidie 2009 brede school het Vlechtwerk, De Schoor Welzijnswerk Almere, H.W.A. Sterenburg, 22 april 2008

Sportieve Brede Basisschool 2009, Werkplan, activiteitenplan en subsidieaanvraag, Basisschool Caleidoscoop, maart 2008

Sportieve Brede Basisschool 2009, Werkplan, activiteitenplan en subsidieaanvraag, Basisschool Caleidoscoop, september 2009

Aanvraag subsidie 2009 brede school Letterland, De Schoor Welzijnswerk Almere, H.W.A. Sterenburg, 28 maart 2008

Aanvraag subsidie 2009 brede school de @rchipel, De Schoor Welzijnswerk Almere, H.W.A. Sterenburg, 1 juli 2008

Aanvraag subsidie 2009 brede school de Compositie, De Schoor Welzijnswerk Almere, H.W.A. Sterenburg, 16 mei 2008

Aanvraag subsidie 2009 brede school Wierwinde, De Schoor Welzijnswerk Almere, H.W.A. Sterenburg, 28 maart 2008

Aanvraag subsidie Brede School, Almeerse Scholen Groep, drs. S. Walvisch, 31 maart 2008

Aanvraag subsidie 2009 brede school Stedenwijk, De Schoor Welzijnswerk Almere, H.W.A. Sterenburg, 28 maart 2008

Meerjarenplan brede school Stedenwijk, De Schoor Welzijnswerk Almere, H.W.A. Sterenburg, 30 juni 2008

Aanvraag subsidie 2009 Brede School Bouwmeesterbuurt, Almeerse Scholen Groep, drs. H.H. van der Vegt, 27 november 2008

Een keur aan brede school De @rchipel, Keurmerkverlening Brede scholen Almere, Rapportage keurmeester brede scholen Almere, Nederlands Jeugd instituut, drs. P.P. Bakker, november 2008

Een keur aan brede school Letterland, Keurmerkverlening Brede scholen Almere, Rapportage keurmeester brede scholen Almere, Nederlands Jeugd instituut, drs. P.P. Bakker, april 2009

Een keur aan brede school Het Vlechtwerk, Keurmerkverlening Brede scholen Almere, Rapportage keurmeester brede scholen Almere, Nederlands Jeugd instituut, drs. P.P. Bakker, april 2009

Een keur aan brede school De Compositie, Keurmerkverlening Brede scholen Almere, Rapportage keurmeester brede scholen Almere, Nederlands Jeugd instituut, drs. P.P. Bakker, april 2009

Een keur aan brede school De Wierwinde, Keurmerkverlening Brede scholen Almere, Rapportage keurmeester brede scholen Almere, Nederlands Jeugd instituut, drs. P.P. Bakker, november 2008

Een keur aan brede school Het Meesterwerk, Keurmerkverlening Brede scholen Almere, Rapportage keurmeester brede scholen Almere, Nederlands Jeugd instituut, drs. P.P. Bakker, november 2008

Een keur aan brede school Stedenwijk, Keurmerkverlening Brede scholen Almere, Rapportage keurmeester brede scholen Almere, Nederlands Jeugd instituut, drs. P.P. Bakker, oktober 2008

Lokaal Educatieve Actieagenda 2008-2010, Gemeente en Schoolbesturen Almere

Werkplan Brede School De Wierwinde 2010

Meerjarenplan 2009-2010 Brede School De Wierwinde

Jaarplan 2010 Brede school Letterland

Jaarplan 2010 Brede School de Compositie

Werkplan 2010 Brede school de @rchipel Almere

Werkplan 2010 Brede School het Meesterwerk, openbaar onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzaal

Activiteitenplan 2010 Brede School het Meesterwerk, openbaar onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzaal

'Samen ... invlechten', Werkplan 2010 Het Vlechtwerk, Almere, september 2009

Werkplan 2010 Brede school de Bouwmeester

Werkplan 2010 Brede School De Zevensprong

Raamovereenkomst BCOO, SKOFV en De Schoor, dhr. H.W.A. Sterenburg, mw. J.G. Tiemersma, mw. A. Veer, Almere, 28 maart 2007

Meerjarenplan 2009-2011, Brede School Stedenwijk